

BELSŐ HATÁROK MENTÉN

A kulturális identitás vizsgálata Juhász Erzsébet *Határregény* című művében

Szerző: **SZALMA Judit**, IV. évfolyam (szalma.ju@gmail.com)

Témavezető: **Dr. UTASI Csilla** egyetemi tanár

Intézmény: Újvidéki Egyetem, Bölcsészettudományi Kar, Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, Újvidék

A kulturális identitás vizsgálata a nemzetállamok szintjén viszonylag problémamentesnek mondható, hiszen a közös hagyományok, a nyelv, a térséget formáló történelmi erők emelhetőek ki olyan szociokulturális tényezőkként, melyek az egyén önazonosságát születésétől fogva alakítják, ám „a társadalmi mikroközösségek, etnikai csoportok és tagjaik történelmi tapasztalatának és identitásának gyakori meghatározója a határhelyzet. Ehhez azonban nem kell feltétlenül sem valamely határszélen élni, sem határátlépőnek lenni, hisz a történelem anélkül rendezi át európai határait, hogy az adott térségben élő nemzedékek bármikor elhagyták volna szülőhelyüket, ahogyan ez a 20. században többször is lejátszódott.” Juhász Erzsébet posztumusz, 2001-ben megjelent *Határregény* című műve is e léttapasztalat kisregénybeli megjelenítése: némely szereplői az államhatárok nem egyszer történő módosítását is megélik. A geopolitikai tényezők folytán kisebbségi létbe került közösségeknél számolnunk kell többek között az önazonosság kulturális komplexitásával: a *Határregény* a folytonos változási mechanizmusok miatt stabilizálódni képtelen identitás kérdését, a szétforgácsolódást, a lelki transzformációkat, a külső kapaszkodók elvesztését ragadja meg. Dolgozatomban tehát szorosan a Juhász Erzsébet-i műre koncentrálok a következő két kérdést vizsgálva: milyen elemekből épül fel a kulturális identitás? Ezek eltűnése mely módokon befolyásolja, veszélyezteti az önazonosság egységességét?

Kulcsszavak: *Határregény*, kulturális identitás (válsága), lelki transzformációk

ALONG INTERNAL LINES

The study of cultural identity in ‘*Határregény*’ by Erzsébet Juhász

Author: **Judit SZALMA**, fourth-year student (szalma.ju@gmail.com)

Supervisor: **Dr. Csilla UTASI**, professor

Institution: University of Novi Sad, Faculty of Philosophy, Department of Hungarian Language and Literature, Novi Sad

The study of cultural identity in nation states is relatively problem-free, because common traditions, language and “historical power” that form an area can be set out as those social cultural factors which shape the identity of a person from her birth, but “the cut-off often determines the identity of the societal micro communes, ethnical groups and their members.

People don't necessarily have to live on some periphery, or to transgress borders, because history redistributes the European lines without forcing the local generations to leave their native places as it has happened many times during the 20th century." *Határregény*, the posthumous novel by Erzsébet Juhász, published in 2001, shows this life experience; some of her characters live through the change of border-lines many times. We have to face the complexity of cultural identity through the communities which are in minority because of some geopolitical factors; *Határregény* is about identity that cannot be stable because of the continual changing mechanisms and psychic transformations, the loss of external support. In my work, I concentrate on Erzsébet Juhász's novel, focusing on the following two questions; which elements is cultural identity built from? How does the disappearance of these elements influence, endanger its whole?

Keywords: Határregény, (the crisis of) cultural identity, psychic transformations

S UNUTRAŠNJE STRANE GRANICE Istraživanje kulturnog identiteta u knjizi Juhas Eržebet: *Granični roman (Határregény)*

Autor: Judit SALMA, IV godina studija (szalma.ju@gmail.com)

Mentor: Prof. dr Čila UTAŠI, profesor

Institucija: Univerzitet u Novom Sadu, Filozofski fakultet, Odsek za hungarologiju, Novi Sad

Istraživanje kulturnih identiteta u nacionalnim državnim nivoima je donekle jednostavno, jer zajedničke su tradicije, jezik i istorijske snage koje formiraju teritoriju, mogu da istaknu kao sociokulturalni činioци koji jedincu jedinstvenost od rođenja formiraju, ali "društvene mikrozajednice, etničke grupe i njihovim članovima istorijska iskustva identitet često određuju situacije granice. Za ovo ne treba živeti na ivici granice, niti treba biti prelaznik granice, istorija menja evropske granice a ne primorava lokalne generacije da napuste rodna mesta, kao što se to više puta odigralo u dvadesetom veku." Posmrtno objavljena knjiga 2001. godine Juhas Eržebet *Granični roman (Határregény)* piše o tome; neki od likova više puta prežive promene državne granice. Kod zajednica koje su u manjini zbog nekih geopolitičkih faktora, moramo se suočiti sa složenosti kulturnog identiteta: *Granični roman (Határregény)* je priča o identitetu koji nije u prilici da se stabilizuje zbog stalnih promena mehanizama i psihičkih transformacija, gubitka spoljne podrške. U svom radu držim se romana Juhas Eržebet i ispitujem sledeća dva pitanja: iz kakvih elemenata se gradi se kulturni identitet? Nestanak ovih elementata na koji način utiče, ugrožava jedinstvenost identiteta?

Кljučne reči: Granični roman (Határregény), kulturni identitet, duševne transformacije